

Lang leve de korrelkunstmest

De slogan „Koop Nederlandse waar, dan helpen wij elkaar” was voor de oorlog, gedurende de crisisjaren, een teken aan de wand. Onze bestuurders waren duidelijk van mening dat ons volk best in staat was om voor zichzelf te zorgen. Import moest worden beperkt; wat de boer niet kent eet hij immers niet!

TE GAST

Louis le Roy
landschapsarchitect

Mijn economieleraar had bepaald een zwak voor de boerenstand. De man was vervuld van de logische gedachte dat er een natuurlijke relatie moest bestaan tussen de voedselbehoefte van een volk en de grootte van de voedselproducerende grondgebieden waarover dat volk kon beschikken. De prognose van het groeiende aantal Nederlanders, bij een gelijkblijvende grootte van de voedselproducerende gebieden, maakte hem tot een cynisch mens. Gelukkig dat de Zuiderzee zou worden ingepolderd en dat ook buitengaats aan landaanwinning werd gedaan, want dan zou de relatie tussen ons volk en haar produktiegebieden volgens hem behouden kunnen blijven. Een nationalistische gedachten-gang. Mijn leraar was typisch een kind van zijn tijd.

In die tijd waren er nog geen mestproblemen. Veeleisende granen (tarwe) werden op de zware gronden verbouwd en de minder veeleisende soorten (rogge) op de lichtere zandgronden, die voor uitspoeling buitengewoon gevoelig waren. Wanneer in de jaren dertig de eerste kunstmest op de markt verschijnt, wordt dat kunstmatige produkt eerst mondjesmaat toegepast in al die gevallen waar bouwgronden toch niet in optimale conditie gehouden konden worden. Maar al spoedig bleek het technische wondermiddel zich te gedragen als een koekeksjong in een vreemd nest. Ruim een halve eeuw later dienen wij te accepteren dat het Nederlandse nest door een dwingende infiltrant volledig is aangepast. De aloude graanteelt heeft opgehouden te bestaan en heeft plaats moeten maken voor de maisteelt, een veeleisend voer dat voor de bio-industrie wordt verbouwd.

Hoewel er inmiddels duizenden hectaren landbouwgrond een andere bestemming hebben gekregen, moeten er steeds meer mensen gevoed worden. Dat wij daartoe in staat zijn en bovendien ook nog tot in de uit- hoeken van de wereld een groeiende cliëntèle kunnen volstoppen met zuivel en geforceerde vleesprodukten, dat hebben wij te danken aan de cleane tover- mest.

‘Vuile’ mest

Nu de voedsel- en veevoeder- produktie tot ongekennde hoogte is opgevoerd wordt jaarlijks als bijprodukt een laag onbruikbare ‘natuurlijke’ mest geproduceerd van ruim één meter dikte die de oppervlakte van alle bestaande voetbalvelden (en ook die oppervlakte is sinds jaren flink toegenomen) royaal bedekken kan. Steeds meer ‘vuile’ mest zal geruimd moeten worden.

Dan verschijnt daar op een goede dag het glunderende gezicht van de landbouwminister op de beeldbuis en laat hij ten aanschouwe van de kijkers een nieuw Nederlands produkt door zijn handen stromen. De korrel- mest, een ingedampt eindprodukt van de totaal onbruikbare

‘natuurmest’ heeft zijn entree gemaakt. Aan de nachtmerrie van een gestaag groeiende mest- hoop is als bij toverslag een einde gekomen omdat die stinkende mest nu kan worden ver- werkt tot het reukloze grijze stiefzusje van de witte kunst- mest.

Maar of deze nieuwe parel in het kunstmestgezin zich even spoedig zal kunnen ontwikkelen als haar roemruchte voorgang- ster die in feite voor haar bestaan aansprakelijk gesteld kan worden, is nog maar de vraag. Want nog voor er ook maar één korrel mest geprodu- ceerd is haakt de Rabobank, eens het belangenimperium van de Nederlandse boer, volledig af.

De bank durft de financiering van een zo onrendabel produkt met onzekere afzetmogelijkhe- den niet op zich te nemen. Er heerst ook geen gunstig econo- misch klimaat om een tweede (kunst)mestindustrie - waaraan in zekere zin een ‘luchtje’ zit - binnen de enge grenzen van ons kleine kikkerlandje te introdu- ceren. De vraag rijst immers of de financiering van een dergelij- k bedrijf verantwoord is wan- neer men bedenkt dat onze rijke buitenlandse afnemers waar- schijnlijk geen enkele reden zul- len hebben om over te stappen op het nieuwe produkt en dat de overige arme landen niet in staat zullen zijn om dit duurder pro- dukt van ons te kopen.

Gesteld voor de noodzaak om tot een oplossing van het huidige mestprobleem te komen en beseffende dat niemand zijn nek uit wil steken om een daad te stellen begint het er steeds meer op te lijken dat de bestaande kunstmestindustrie gedwongen zal worden om de produktie van de korrelmest zelf ter hand te nemen. Dat stiefzusje kan een buitengewoon belangrijk fami- lielid worden en daarom zal men haar niet langer buiten de fami- liekring kunnen houden. Integendeel.

Gelijkwaardig

Alles schijnt er voor te pleiten om de totale mestproduktie door één (aangepast)bedrijf te laten verzorgen. Wanneer de korrel- mest als een gelijkwaardig pro- dukt op de binnenlandse markt zal moeten worden afgezet, dan zal de afzet van de zo vertrouwde kunstmest met eenzelfde quan- tum verminderd kunnen wor- den. Omdat de jaarlijkse behoef- te aan mest per bedrijf bekend is, zou men de levering in een zodanige samenstelling van tra- ditionele en nieuwe korrelmest moeten uitvoeren dat met dit tweecomponentensysteem de behoefte aan mest volledig gedekt zal worden.

Door het gebruik van deze beide soorten mest op alle Nederlandse bedrijven zullen de belastende effecten van een te eenzijdige kunstmestverwer- king, die inmiddels ruim een halve eeuw geduurd heeft, naar rato verminderd kunnen wor- den. Wanneer in de toekomst de bestelling van de boer in geen geval uitgevoerd zal worden door de levering van alleen de bekende en vertrouwde kunst- mest dan zullen wij op deze wij- ze, onafhankelijk van het bui- tenland, het mestprobleem kun- nen klaren.

Geheel in overeenstemming met de idealen van mijn oude economieleraar zal - binnen onze landsgrenzen - de door alle boeren geproduceerde mest gelijkelijk over het hele voedsel- producerende gebied worden verspreid; zal de cadmiumpro- duktie en de penetrante landelij- ke stank iets minder belastend kunnen worden en dan zal de historische kreet „Koop Neder- landse waar, want dan helpen wij elkaar!” weer opgeld kunnen doen.